

Täysistunto

Maanantai 4.12.2017 klo 14.00—21.50

9. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi nestemäisten polttoaineiden valmisteverosta sekä sähkön ja eräiden polttoaineiden valmisteverosta annettujen lakien liitteiden muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 138/2017 vp
Lakialoite LA 37/2015 vp, 82, 88/2016 vp, 56, 58, 61, 87/2017 vp
Toimenpidealoite TPA 6, 39/2016 vp, 40/2017 vp
Valiokunnan mietintö VaVM 18/2017 vp

Toinen käsittely, ainoa käsittely

Puhemies Maria Lohela: Toiseen käsittelyyn ja ainoaan käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 9. asia. Nyt voidaan toisessa käsittelyssä hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. Lopuksi päätetään ainoassa käsittelyssä toimenpidealoitteista.

Keskustelu

19.38 **Ville Vähämäki ps:** Kunnioitettu puhemies! Siis tässähän on kysymyksessä täysin fiskaalinen esitys, jonka tuotto on 45 miljoonaa. Kaukolämmön osalta tuotto on 15 miljoonaa ja öljylämmityksen osalta 10 miljoonaa. Sitten kun ajatellaan sitä, että meillä on olemassa tämä asumisen halpuutuksen malli, mikä tässä edellisen asian osalta tulikin monesti mainittua, ja se sisältää myöskin sähkön hinnan halpuutusmallin, niin totean vain sen, että Suomessa on noin 200 000 öljylämmitteistä omakotitaloa, ja nyt sitten, kun katsotaan sitä, miten asumiskustannukset ovat nousseet ja öljyn hinta on noussut jatkuvasti, niin pienituloisen eläkeläisen tuloista valiokunnassa saamamme tiedon mukaan, jos eläkeläinen yksin asuu, jopa noin vajaa puolet menee pelkkiin lämmityskustannuksiin. Näiltä osin esitänkin, että nämä ehdotukset hylätään vastalauseen mukaisesti.

Sitten, kun edelleen on kysymys asumisen halpuuttamisesta ja tästä meidän mallistamme, totean vain tässä, kun edellisen asian osalta keskusteltiin aika pitkästi ja laajasti myöskin Oulun kaupungin maapolitiikasta ja siitä, miten siellä se asumisen hintataso on edullisempi, koska tonttien hinta on halvempi, että Oulun maapolitiikan linjaukset ovat itse asiassa vain omistajapolitiikan täsmennyksiä ja ne koskevat maan hankintaa, tontin luovutusta ja sitten näitä maankäyttösopimuksia. Itse asiassa ne ovat vain yhteisiä sopimuksia päättäjien ja hallinnon välillä, ja ne löytyvät tuolta netin ihmeellisestä maailmasta. Tämä sopimus on vuonna 2014 tehty, ja se on kyllä edesauttanut siinä, että vaikka kaupunki kasvaa nopeasti, niin asumisen hinta on edullista Oulussa.

19.40 **Toimi Kankaanniemi ps:** Arvoisa rouva puhemies! Kannatan edustaja Vähämäen tekemää hylkäysehdotusta ja totean, että todellakin perussuomalaisten vaihtoehtobudjetis-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 129/2017 vp

sa on tämä asumisen halpuutusohjelma, jonka ryhmämme puheenjohtaja Leena Meri äsken edellisen asian yhteydessä kävi nopeasti hyvin läpikin. Se on kaikkien luettavissa sieltä, ja siihen ei sisälly tällaista toimenpidettä, jolla asumiskustannuksia kiristettäisiin, päinvastoin meillä on laaja paketti, ja jos hallitus haluaa sen toteuttaa, niin olemme siitä hyvin kiitollisia ja ennen kaikkea suomalaiset ihmiset ovat siitä kiitollisia, joten annanpa vinkin, että katsokaa, ministerit, ja ruvetkaa töihin näissä asioissa.

Arvoisa puhemies! Tämä energiaverotuksen kiristys kohdistuu myös maatalouteen yksityisten kuluttajien ohella, ja maatalous on tänä päivänä erittäin ankarassa paineessa. Odottaisin, että nykyinen hallitus pohjansakin mukaisesti myös tältä osin tarttuisi tähän asiaan uudella tavalla, ja siihen tulee mahdollisuus, kun menetellään näin kuin edustaja Vähämäki ehdotti.

19.42 Riitta Myller sd: Arvoisa puhemies! Tämä hallituksen esitys on sekä ympäristönäkökulmasta että oikeudenmukaisuuden näkökulmasta puutteellinen. Sitä varten ei ole tehty hyvän lainsäädännön edellyttämiä taustaselvityksiä, ja tästä syystä teen vastalauseen 1 mukaiset lausumaehdotukset:

"1. Eduskunta edellyttää, että hallitus seuraa veronkorotusten vaikutusta asumiskustannusten kasvuun ja tulonjakoon sekä ryhtyy tarvittaessa toimenpiteisiin.

2. Eduskunta edellyttää, että hallitus seuraa veronkorotusten vaikutusta päästöihin sekä ryhtyy tarvittaessa toimenpiteisiin päästövähennysten lisäämiseksi.

3. Eduskunta edellyttää, että hallitus valmistelee kokonaisvaltaisen esityksen, jolla varmistetaan siirtyminen ympäristön kannalta kestäviin lämmitysjärjestelmiin. Selvityksessä on arvioitava eri vaihtoehtoja kokonaisvaltaisesti ottamalla huomioon eri vaihtoehdot, joita ovat ennen muuta korjaus- ja energia-avustukset sekä kotitalousvähennys."

19.43 Ozan Yanar vihr: Arvoisa rouva puhemies! Tällä hallituksen esityksellä on arvioitu olevan joitakin positiivisia vaikutuksia, sillä veronkorotukset parantavat muun muassa vähähiilisten polttoaineiden ja uusiutuvien energialähteiden asemaa, mutta nämä ehdotetut veronkorotukset ovat kuitenkin ilmastomuutoksen torjunnan kannalta riittämättömiä, sillä korotus ei ohjaa riittävästi käyttämään uusiutuvia energialähteitä. Lisäksi on huomioitava, että tavoitteet päästöjen vähentämisestä ja energian säästämisestä eivät toteudu, mikäli maataloudelle ja energiaintensiiviselle teollisuudelle myönnettävät energiaverojen palautukset toteutetaan ehdotetulla tavalla. On myös ongelmallista, että turpeen verotukselle tämä esitys ei tee mitään. Tämä on tosi haitallista, sillä näin turpeen suhteellinen asema paranee. Turpeen saaman energiatuen pienentäminen tukisi ilmastotavoitteiden saavuttamista.

Näillä perusteilla esitän vihreiden vastalauseen eli vastalauseen 2 mukaiset lausumaehdotukset.

19.44 Li Andersson vas: Arvoisa puhemies! Pidämme vasemmistoliitossa hiilidioksidiverotuksen kiristämistä tervetulleena suuntana. On selvää, että kasvihuonekaasupäästöjen vähenemisen nopeuttamiseksi tarvitsemme muiden toimenpiteiden lisäksi myös nykyistä voimakkaampaa vero-ohjausta kaikkeen fossiilienergian käyttöön sen vähentämiseksi. Siksi olisi toivottavaa, että hallitus toisi tämänkaltaiset uudistukset eduskunnan käsiteltäväksi selkeämpänä kokonaisuutena yksittäin annosteltujen erillisreformien sijaan. Kuvaaavaa hallituksen politiikan kokonaiskuvan puutteelle on, että nyt käsiteltävänä olevan uu-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 129/2017 vp

distuksen aikataulua päätettiin nopeuttaa fiskaalisista syistä, kun toisen energiaveromuutoksen eteneminen hallituksessa tyssähti. Tämänkaltainen menettely tekee vaikeaksi hahmottaa, mikä on useiden muutosten yhteisvaikutus.

Käytännön tasolla nyt käsiteltävän uudistuksen vaikutukset tuntuvat rakennusten erillislämmityksessä, työkoneissa ja teollisuuden öljynkäytössä. Lämmitys-, voimalaitos- ja työkonepolttoaineiden verotus kiristyisi keskimäärin 7 prosenttia nykytasosta. Esityksen arvioiden mukaan kevyen polttoöljyn kuluttajahinnat kallistuisivat noin 2 prosenttia ja raskaan polttoöljyn noin 3 prosenttia. Öljylämmitteisten omakotitalojen kohdalla puhuttaisiin keskimäärin noin 43 euron vuotuisesta lisäyksestä lämmityskuluihin. On kuitenkin huomautettava, että keskiarvot peittävät alleen tärkeitä tulonjaollisia ja toimeentuloon liittyviä kysymyksiä. Suomessa on noin 190 000 öljylämmitteistä omakotitaloa, ja osassa näistä on hyvin pienituloisia kotitalouksia, joiden toimeentuloa uudistus voi selvästi vaikeuttaa.

Vasemmistoliitto onkin esittänyt energiaremonttitukea, joka antaisi myös vähävaraisemmille kotitalouksille mahdollisuuden siirtyä uusiutuvaan energiaan ja parantaa kotinsa energiatehokkuutta. Lisäksi olemme esittäneet kotitalousvähennyksen uudistamista niin, että se soveltuisi asunto-osakeyhtiöiden ja osuuskuntien energiaremontteihin.

Eläke- ja sosiaaliturvajärjestelmiin esittämämme muutokset parantaisivat eläkeläisten ja esimerkiksi työttömien tai opiskelijoiden toimeentuloa huomattavasti, mikä vähentäisi fossiiliperäisen lämmityksen kallistumisen vaikutusta.

Pidämme myös ongelmallisena sitä, ettei esityksessä esitetä muutoksia turpeen verotukseen. Käytännössä esitys luo itse asiassa lisätuen turpeen käytölle, vaikka ympäristösyistä turpeen käyttöä tulisi nopeasti vähentää.

Edellä esitetyn perusteella ehdotan, että eduskunta hyväksyy vastalauseen 3 mukaiset lausumat:

"1. Eduskunta edellyttää, että hallitus tuo eduskunnan arvioitavaksi kattavan ja ajantasaisten selvityksen jo tehtyjen ja suunnitteilla olevien energiaveromuutosten yhteisvaikutuksesta tulonjakoon ja että selvityksessä eritellään vaikutuksia eri tulonsaajaryhmiin, asuintyyppeihin, energiankäyttöprofileihin ja asuinalueisiin.

2. Eduskunta edellyttää, että hallitus tuo eduskunnan käsiteltäväksi esityksen kotitaloustuesta, jota voidaan myöntää omakotitalojen sekä asunto-osakeyhtiöiden ja -osuuskuntien uusiutuvan energian käyttöä ja energiatehokkuutta parantaviin remontteihin."

19.48 Pilvi Torsti sd: Arvoisa puhemies! Haluan kannattaa edustaja Myllerin tekemiä vastalauseen 1 mukaisia lausumaehdotuksia. — Kiitos.

19.48 Sami Savio ps: Arvoisa puhemies! Edellisessä kohdassa käsiteltiin todella pitkään asumiskustannuksia ja niiden nousua, ja tämä lakiesitys valitettavasti nostaisi niitä edelleen. Todennäköisesti nostaa, kun ilmeisesti hallituspuolueiden tuella menee läpi täällä eduskunnassa.

Mutta kuten edustajat Vähämäki ja Kankaanniemi toivat äsken keskustelussa hyvin esille, niin tämä lakiehdotus lämmitys-, työkone- ja voimalaitospolttoaineiden verojen korottamiseksi ei ole oikeastaan miltään osin perusteltavissa. Kannatan itsekin sen hylkäämistä. Tämä veronkorotus nostaisi tosiaan myös kaukolämmön hintaa, ja onkin varsin ongelmallista, että kun hallitus on moneen otteeseen täällä syksynkin aikana kehunut keventävänsä tuloverotusta, niin toisaalta se toisella kädellä koko ajan ottaa kansalaisilta pois kulutusverotuksen kiristämisen muodossa. Ja kun nämä veronkiristykset vieläpä kohdistuvat pitkälti

Pöytäkirjan asiakohta PTK 129/2017 vp

elämisen kannalta välttämättömiin hyödykkeisiin, niin ne koskettavat kaikkein kovimmin juuri pienituloisimpia kansalaisia — näin olisi vaikuttanut myös muun muassa hallituksen esitys kiinteistöverojen alarajojen nostamisesta. Onneksi se lopulta ymmärsi opposition painostuksesta vetää esityksensä pois täältä eduskunnasta, ja sitä samaa suosittelen myös tämän esityksen osalta.

Arvoisa puhemies! Tänään on keskusteltu muun muassa köyhien lapsiperheiden asemasta, ja käsittelyyn on kohta tulossa muun muassa kansaneläkeindeksin jäädytystä koskeva hallituksen esitys. Tällaiset esitykset, jotka mainitsin, ja nyt tämä polttoaineiden verotusta koskeva esitys ovat sellaisia, joita ei nousukauden jo alettua soisi nähtävän täällä eduskunnassa kurjistamassa pienituloisimpien kansalaisten asiaa ja asemaa. Tämä suunniteltu veronkorotus heikentää myös elinkeinoelämän toimintaedellytyksiä. Koko lakiesitys tähtää lisätulojen hankkimiseen valtiolle, mutta kun sen kaikki vaikutukset otetaan huomioon, on kokonaisvaikutus perin juurin negatiivinen.

19.50 Outi Alanko-Kahiluoto vihr: Arvoisa rouva puhemies! Kannatan edustaja Yanarin esittämää vastalauseetta numero 2 ja sen mukaisia lausumaesityksiä.

19.50 Silvia Modig vas: Arvoisa rouva puhemies! Energiaverotus on aivan keskeinen elementti ja työkalu meille kohti kestäväää energiapolitiikkaa ja yrityksissämme torjua ilmastomuutos tai sopeutua siihen. Suomalaisten hiilijalanjäljestä merkittävä osa tulee nimenomaan asumisesta, ja ilmastotekojen tuleekin olla kaikille mahdollisia. Sen takia näissä ratkaisuissa on otettava huomioon vaikutukset eri ihmisryhmiin, heidän asumiseensa, tulonjakoon, ja samalla ilmastotekojen on oltava mahdollisia kaikille siinä määrin, että yksittäisen ihmisen pitää pystyä tekemään ilmaston kannalta järkeviä muutoksia. Sen takia esimerkiksi kotitalousvähennyksen kehittäminen siten, että sillä voitaisiin nopeuttaa esimerkiksi omakotitaloissa asuvien lämmitysjärjestelmän muutosta kestävämpään, olisi erittäin kannatettavaa.

Sen takia kannatan, arvoisa puhemies, edustaja Anderssonin tekemiä vastalauseen 3 mukaisia lausumaehdotuksia.

19.51 Katri Kulmuni kesk: Arvoisa puhemies! Energiaverokeskusteluhan on varsin mielenkiintoinen, ja kyllähän tälläkin haetaan paitsi ilmastotavoitteisiin ratkaisuja, miten voisimme vähentää kivihiilen käyttöä tässä maassa ja miten voisimme panostaa enemmän uusiutuvien energiamuotojen käyttöön, mutta toki, kyllähän tällä haetaan myös budjettiin täytettä, ja, aivan kuten valiokunta on tässä todennut, tietenkin energiaverotuksen täytyisi olla pitkäjänteistä ja kestäväää. Aika useasti sitä myös budjetin tilkkeiksi sitten tehdään, joten olen kyllä samaa mieltä, kun tässä on muutama puhe tuonutkin esille sen, että pitemmällä tähtäimellä täytyy tietenkin miettiä kokonaisuudessaan verotuksen tiekarttaa ja myös energiaverotuksen kokonaisuutta.

Siitä asiasta olen kyllä eri mieltä, mitä täälläkin on tuotu esille vaikka turpeen verotukseen liittyen, eli kyllähän edellisen hallituskauden kokemukset olivat ihan selkeitä siitä, että kun turpeen verotusta kiristetään, niin se leikkaa metsähakkeen tukea, jotka ovat kytköksissä toisiinsa, ja se johtaa käytännössä kivihiilen käytön lisääntymiseen, mikä ei ole kestäväää myöskään ilmastopoliittisesti.

Mutta toki täytyy tunnustaa myös se, että tämä on niille ihmisille vaikeaa, joilla edelleenkin on vaikkapa haja-asutusalueella öljylämmitteisiä omakotitaloja, tai tämä on vai-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 129/2017 vp

keaa heille, jotka työssään tarvitsevat paljon lämmityspolttoaineita, kun hiilidioksidiveron komponenttiin puututaan, mutta joka tapauksessa on arvioitu, että tämä korotus olisi kevyen polttoöljyn osalta noin 2 ja raskaan polttoöljyn osalta noin 3 prosenttia. Niissä kaupungeissa, joissa kaukolämpö on edelleenkin saastuttavaa ja kivihiilellä toimivaa, siellähän ihmisille tästä tulee kuluja, mutta tietenkin toivon, kun hallitus haluaa kivihiilestä eroon päästä — ja siinä kyllä vastuu on suurilla kaupungeilla ennen kaikkea, jotka eivät ole siihen siirtyneet — että tämä esitys osaltaan myös kannustaisi siellä uusiutuviin.

19.53 Leena Meri ps: Arvoisa puhemies! Itse olen sitä mieltä, että jos me haluamme ilmastomuutokseen vaikuttaa ja siihen, että ihmiset pystyvät osallistumaan siihen, niin positiivisilla porkkanoilla kyllä saavutettaisiin paremmat tulokset, ja toisaalta joku voi haluta osallistua, mutta kun hänellä ei ole rahaa.

Olin tuossa viikonloppuna kiertämässä toreilla ja turuilla, ja muutama yksinäinen nainen, joka oli eläkkeellä, kertoi juuri siitä, että on tehnyt pitkän työuran. Siinä oli toisella noin 1 300 euroa nettoeläke ja toisella vähän päälle, lähemmäs 1 400:aa euroa. Mietin siinä, että tuossa vasemmisto ehdotti tuota kotitalousvähennystä, ja se voisi olla ihan hyvä, mutta se edellyttäisi tietysti, että ihmisellä olisi se pohja maksaa ensin, eli mistäs hän nyt sitten sen maksaa, sitä jään miettimään.

Sosiaalidemokraatit haluavat, että hallitus seuraa tilannetta. No, jo tutkimustenkin mukaan se öljylämmityslasku nousee ja maataloudessa kulut nousevat, eli en tiedä, mitä seurattavaa siinä on. Hyvin paljon aina puhutaan niistä pienituloisista ja varsinkin eläkeläisistä, ja sitten kun ne konkreettiset päätöksenteot tulevat, niin tässä nyt sitten nähdään, että seurataan ja seurataan. Usein olen kuullut sosiaalidemokraateilta siitäkin, että tämä "seurataan, seurataan" on vain keino päästä ikävästä asiasta eteenpäin.

Vihreiden osalta ehkä eniten kiinnitti huomiota siihen, että edustaja Yanar totesi, että tämä ei ohjaa riittävästi kulutusta, eikä hän ollut huolissaan maataloudestakaan. Voi heränneen sentään: jos ihmisellä on tosiaan 1 200—1 400 euroa kuukaudessa ja hän on vaikka yksin asuva leski, niin ei ohjaa riittävästi, kun hänellä ei ole rahaa, eli nyt pikkusen realismia.

Ja tästä syystä se on ehdottoman kannatettavaa, että jos me haluamme tätä muuttaa, niin tätä ei nyt tehdä vaan annetaan niitä kannustimia ja panostetaan rahaa sinne ilmastomuutoksen ehkäisyyn. En nyt oikein ymmärrä, että me pienituloisilta se [Puhemies koputtaa] niskasta otetaan ja nahasta, ei ymmärrä.

19.55 Teuvo Hakkarainen ps: Arvoisa puhemies! Hallitus esittää lämmitys-, työkon- ja voimalaitospolttoaineen verojen korotusta 45 miljoonalla eurolla. Kuten perussuomalaiset vaihtoehtobudjetissaan toteavat, esitetty veronkorotus ei ole yhteiskunnan kokonaisedun mukainen eikä oikeudenmukainen. Veronkorotus nostaisi myös kaukolämmön hintaa, sillä se kohdistuisi ennen kaikkea fossiilista polttoainetta käyttäviin sähkön ja lämmön yhteistuotantolaitoksiin. Verolla olisi myös heikentävä vaikutus teollisuuden kilpailukykyyn, vaikka liikenteen 3 miljoonan euron, metsätalouden 4 miljoonan euron ja muiden työkon-työkalujen 2 miljoonan euron osalta veronkorotuksen vaikutus onkin kohtalaisen pieni. Muutoksen suunta on väärä, ja hallituksen keskeisen tavoitteen eli kansallisen kilpailukykykymmen edistämisen sijaan käsittelyssä oleva hallituksen esitys heikentää kilpailukykyämme. Näistä syistä esitetty veronkorotus tulee perua.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 129/2017 vp

Sitten vielä tuosta ilmastonmuutoksesta sen verran, että muun muassa sen kivihiihivoimalan, mikä on Helsingissä, päästöt ovat samanlaiset ja se ilma, mikä tulee sieltä, on yhtä puhdasta kuin se, mitä intialaiset hengittävät. Ja todennäköisesti se vaikutus on sieltä intialaisten päästöistä tähän maapalloon suurempi kuin tämmöisillä pikku voimaloilla.

19.57 Satu Hassi vihr: Arvoisa puhemies! Ilmastonmuutoksen hillinnällä on oikeasti kiire, ja siksi onkin mielestäni hyvin ilahduttavaa, että Helsingin kaupunki on päättänyt yhden kivihiihivoimalaitoksen sulkemisesta, ja päätös, että Helsingistä tulee hiilineutraali vuoteen 2035 mennessä tarkoittaa ymmärtääkseni myöskin toisen hiilivoimalan sulkemista Helsingissä.

Energiaveron hiilidioksidikomponentin korottaminen on perusteltua, mutta aina kun ympäristöveroja nostetaan tai siitä edes keskustellaan, nousee keskustelu myös sosiaalisista vaikutuksista. Mielestäni on hyvin perusteltua se, että veron tuotosta aina käytetään osa niiden sosiaalisten haittojen kompensoimiseen, joita joillekin ihmisryhmille muutoksesta tulee.

Mutta, arvoisa puhemies, erityisesti haluan nostaa esille sen epäjohtonmukaisuuden hallituksen politiikassa, että kun toisaalta pidetään aika suuria puheita ilmastonsuojelusta, niin toisaalta sitten turpeen verosuositusta on hallituksen aikana vain pahennettu. Eli kun vuonna 2015 alennettiin turpeen veroa 4,9 eurosta megawattitunnilta 3,4:ään ja sitten viime vuonna oikein rajusti alennettiin 1,9 euroon megawattitunnilta eli alle puoleen siitä, mitä se oli hallituksen aloittaessa, niin tämän suosii erittäin pahaa hiilidioksidipäästöjen aiheuttajaa, turvetta, ja tällaisessa politiikassa ei ole kyllä mitään järkeä.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.